

Az Alba Pláza látogatóinak drogfogyasztási szokásai Székesfehérváron

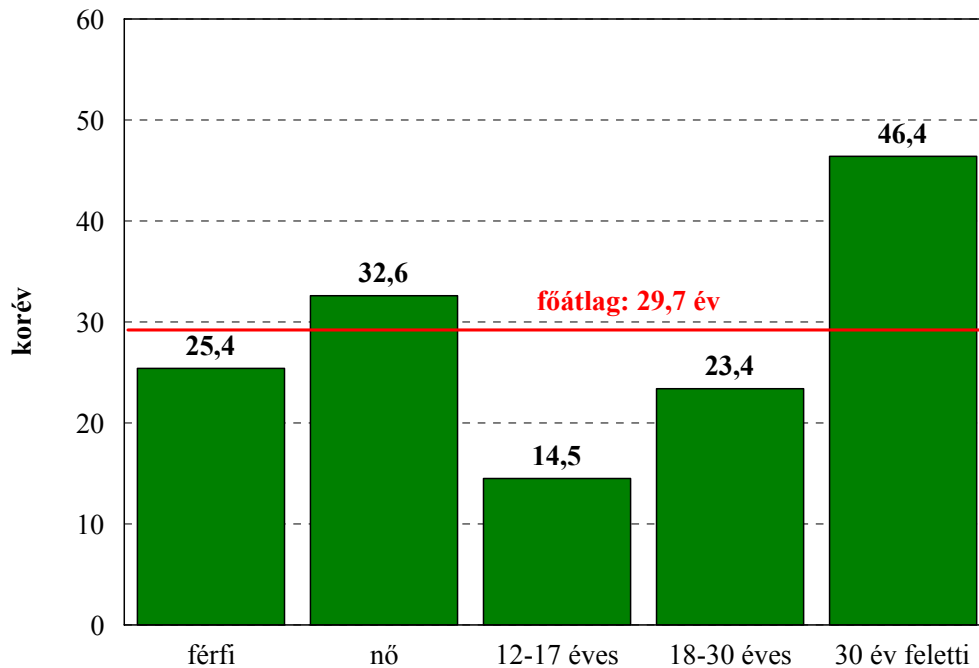
- 2002. november 29. -

Az Alba Plázában a kiválasztott napon 122 látogató töltötte ki az önkéntes kérdőívet. Az ilyen típusú kérdőíves véleményfeltárásoknál a válaszolás teljesen esetleges, a minta nem tudományosan áll össze (még a teljes populáció sem ismert), ezért kapott eredmények szociológiai értelemben nem tekinthetők reprezentatívnak, az adatokból csupán a kérdőívre válaszoló 122 emberre nézve lehet megállapításokat tenni. Ugyanakkor fontos hozzátenni, hogy az adatgyűjtés célja nem is tudományos kutatás volt, a kérdőíves adatfelvétel egyrészt a problémaérzékenyítés egyik eszköze volt, másrészt a program célcsoport szerinti pozicionálásának sikerességéről szeretnénk volna információkhoz jutni.

A válaszolók demográfiai háttere

A kérdőívet kitöltők között a legfiatalabb 12, a legidősebb pedig 70 éves volt, a válaszolók átlagéletkora 29 év volt. Az összes válaszoló egyharmada (31 százalék) 18 év alatti, 29 százaléka 18-30 év közötti, míg a relatív többség (40 százalék) az ennél idősebbek közül került ki. A válaszolók átlagéletkorát tekintve megállapítható, hogy a fiatalabb korosztályból inkább a fiúk, a felnőtteket tekintve pedig inkább a nők válaszoltak a kérdőívre.

A válaszolók átlagéletkora

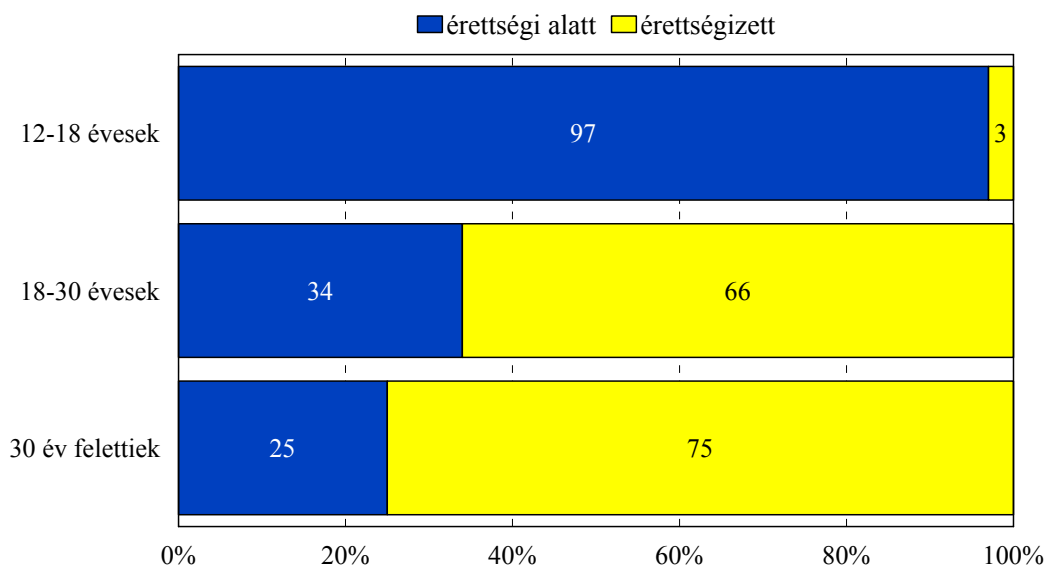

Összességében a megkérdezettek 60 százaléka volt nő, akiknek négyötöde elmúlt már 18 éves, ezzel szemben a kérdőívet kitöltő fiúk fele 18 év alatti.

Az életkori jellemzőkből következően a válaszolók 41 százaléka gazdaságilag aktív, van munkája, egyharmada még tanul, a többiek pedig egyéb inaktív státuszban vannak (munkanélküli, gyés, gyed, nyugdíjas). Figyelemre méltó, hogy a kérdőívet kitöltő 18 éven aluliak között csak 86 százalék a tanulók aránya, s az is sajátos demográfiai összetételű csoportot mutat, hogy a 30 év feletti válaszolók közel fele inaktív.

Iskolai végzettségüket tekintve fele-fele arányban válaszoltak érettségizettek és érettségivel nem rendelkezők, de azt tudnunk kell, hogy ezt az arányt jelentősen torzítja a sokaság életkori megoszlása. Ha csak a 18 éven felülieket nézzük, akkor a 18-30 éves korcsoportban 66, a 30 év felettiéknél 75 százalékban legalább érettségizett válaszadók voltak.

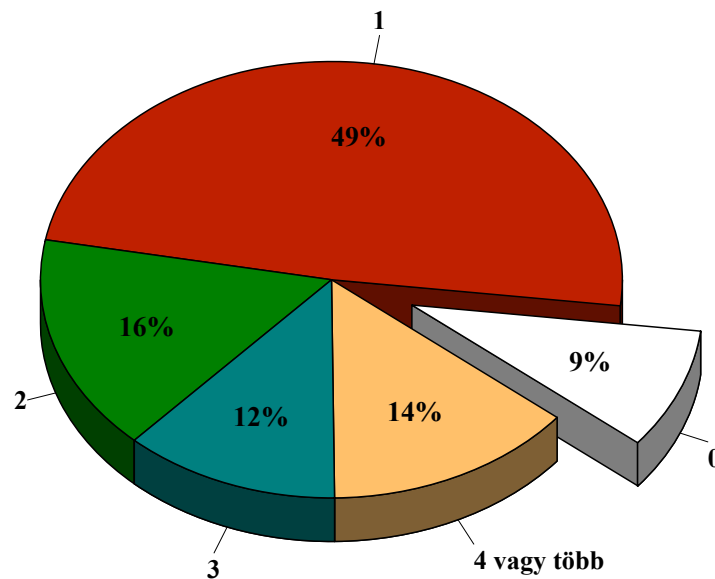
A válaszolók iskolai végzettsége korcsoportonként

Szabadidő-használat

A szabadidős blokkban az első kérdés arra vonatkozott, hogy egy átlagos héten a válaszoló hány alkalommal megy el otthonról szórakozni. 9 százalékuk említette, hogy soha, akik szórakozni járnak, azok többsége (49 százalék) heti egy estét tölt házon kívül. A teljes „minta” átlaga két nap hetente, de ez természetesen nem egyenlően oszlik meg az egyes alcsoportok között. A 18 éven aluliaknál 2,8, a 18-30 éveseknél 1,9, az idősebbeknél pedig már csak 1,2 este/hét az átlag értéke. Ezzel összhangban a kérdőívre válaszoló tanulók közel heti három este, akik dolgoznak pedig 1,6 este mennek el otthonról szórakozni.

Az otthonon kívüli szórakozás heti gyakorisága

A kérdőívet kitöltők közel fele (46 százalék) gyalog jár a szórakozóhelyekre, vagyis olyan helyeket keresnek, amelyek viszonylag közel vannak. A 18 éven aluli válaszadók több mint fele gyalog, 21 százaléka busszal jut el a szórakozóhelyre. Az idősebbekre (18-30 év közöttiek) már inkább jellemző, hogy kocsival járnak szórakozni (40 százalék), tömegközlekedést, buszokat 17 százalékuk vesz igénybe, s csak egyharmaduk gyalogol.

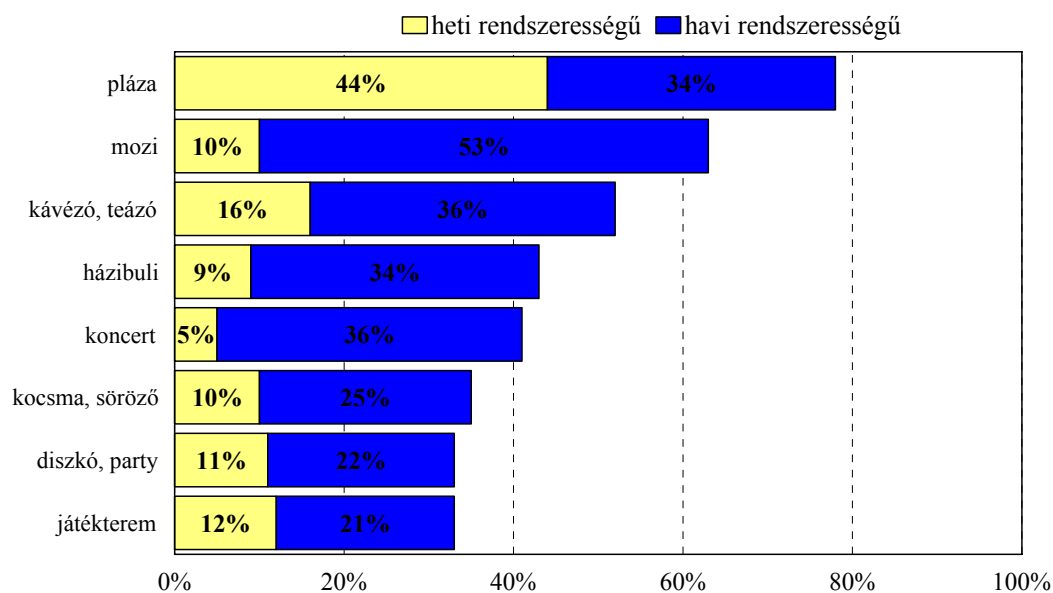
Milyen gyakran látogatod az alábbi szórakozóhelyeket? (%)

	szinte minden nap	minden héten	havonta többször	havonta egyszer	ritkábban, vagy soha
kocsma, söröző	5	5	14	11	65
Pláza	28	16	20	14	22
Játéktér	7	5	6	15	67
diszkó, party	1	10	9	23	57
Házibuli	0	9	9	25	57
Koncert	0	5	4	32	58
kávézó, teázó	4	12	12	34	38
Mozi	2	8	13	40	37

A fenti táblázatból a gyakorisági mintázatok érdekes képet adnak. A játéktérmet a válaszolók kétharmada egyáltalán nem, vagy csak nagyon ritkán látogatja, és csak 12 százalékuk tekinthető heti vendégnek (ezek közül 7 százalék napi vendég is egyben, vagyis a játékszenvedély egy bizonyos fok után valódi napi szenvedéllyé válik.) A székesfehérvári

pláza önmagában – vagyis az ott lévő egységektől függetlenül is – a plázában kérdőívet kitöltők kétharmadának legalább havi többszöri célpontja. A kitöltés helyszínét nem számítva a legkevesebben a mozira mondták, hogy nem látogatják, de ez jobbra csak havonta egyszer fér a menetrendbe. Ha a fenti időkategóriákat összevonjuk, akkor egy könnyebben átlátható képet kapunk az egyes intézmények "népszerűségéről".

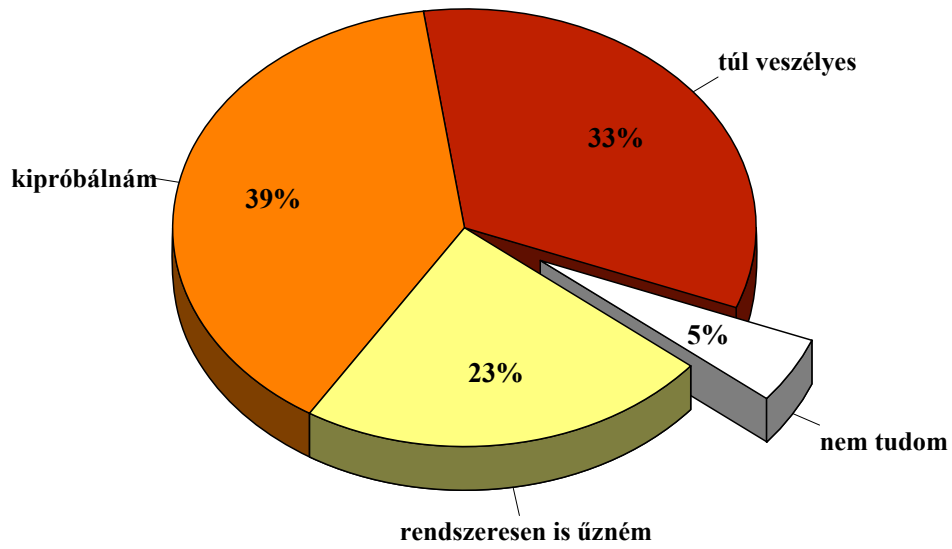
Az egyes szórakozóhely-típusok látogatottsága

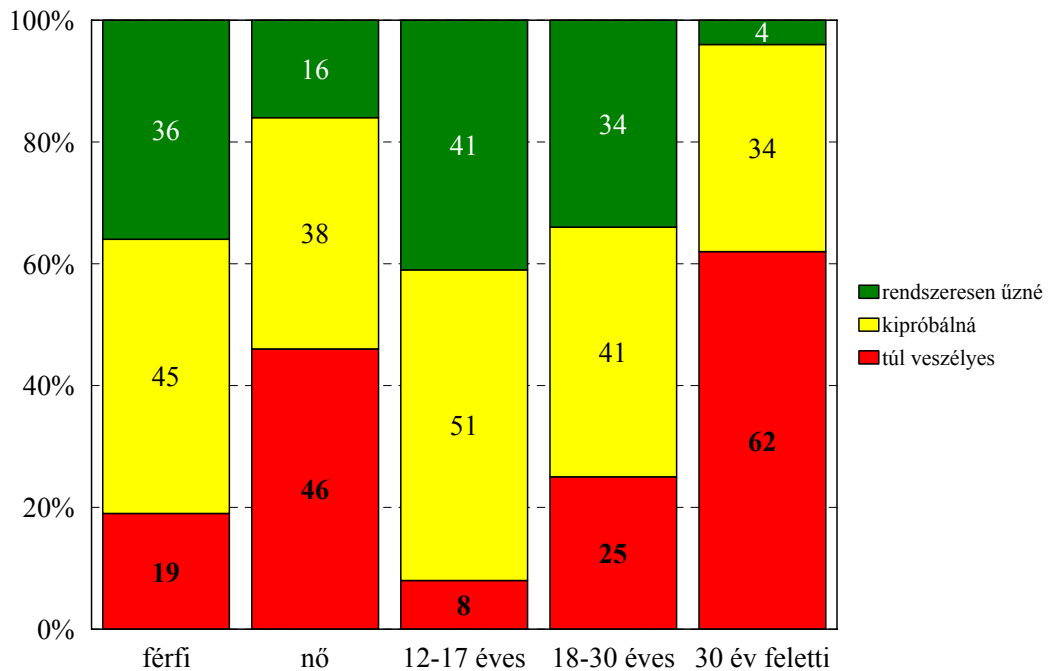
A szórakozóhelyeken igen elterjedt az alkoholfogyasztás és a dohányzás, ezekből a termékekből a szórakozás helyszínén is igen sok fogy, ellenben a drágább energia italokat a fiatalok nemigen fogyasztják ezeken a helyeken. Az alkohol és a szintetikus drog miatt előfordulhat, hogy a szórakozóhelyen a fiatalok rosszul lesznek vagy túlpörögnek. Ilyen esetben a haverok, a szórakozó társak részéről jellemző reakció az ijedtség, illetve a közöny, ha nem tudnak vele mit kezdeni.

Az utóbbi években egyre nagyobb tért hódítanak az extrém sportok, vadvízi evezés, ejtőernyőzés, sziklamászás, kötélugrás. Azt, hogy ez mennyire „trendi” jól mutatja, hogy a kérdőívre válaszolók többsége legalább kipróbálná, de egynegyedük rendszeresen is úzná az ilyen sportokat, mindössze harmaduk találta ezt túl veszélyesnek. Az ilyen sportok támogatói, az igazi veszélykeresők átlag feletti arányban vannak a fiúk és a fiatalabbak (valamint ezzel összefüggésben a diákok) között.

Mit gondol az extrém sportokról?

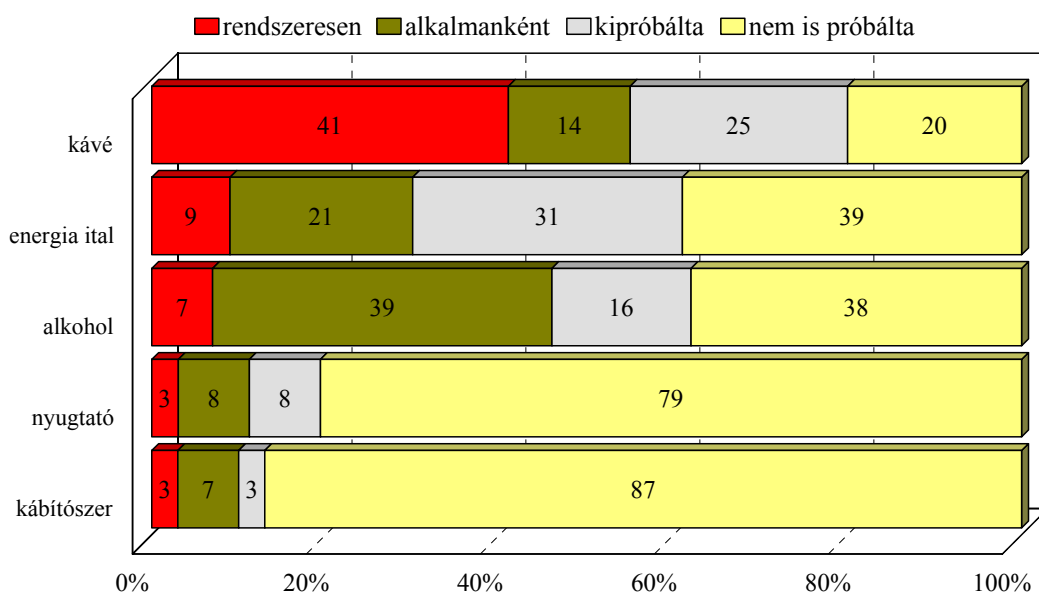
Vélemények megoszlása az extrém sportokról

Pszichoaktív szerek fogyasztása

A magyar társadalomban a legelterjedtebb pszichoaktív szer az alkohol. A pláza kérdőívet kitöltők 7 százaléka rendszeresen, további 39 százaléka alkalmanként fogyaszt alkoholt – saját bevallása szerint.

Az egyes pszichoaktív szerek fogyasztási aránya a válaszolóknál

Bár nem sorolják a klasszikus egészségkárosítási módok közé a kávé fogyasztását, ugyanakkor túlzott fogyasztása, életformává válása esetén - különösen hosszabb távon - gyengíti a szervezetet, ugyanúgy megbontja az egészséges rendszert, mint bármely más pótszer, ha szenvedéllyé válik (naponta 6-8 csésze kávé elfogyasztásának már jelentős veszélyei lehetnek). A kérdőívre válaszolók közel fele rendszeresen kávézik, azok aránya, akik kipróbálták ugyan, de nem fogyasztanak, 25 százalék. A kávézók és az alkoholt fogyasztók aránya az életkor emelkedésével nő. Az utóbbi években a fiatalok körében fokozatosan elterjedt egy másik koffein tartalmú, serkentő hatású legális "dopping szer", az energia ital. Energia italt (pl. Red Bull, Bomba) a válaszolók 61 százaléka próbálta ki a plázában elért tanulók.

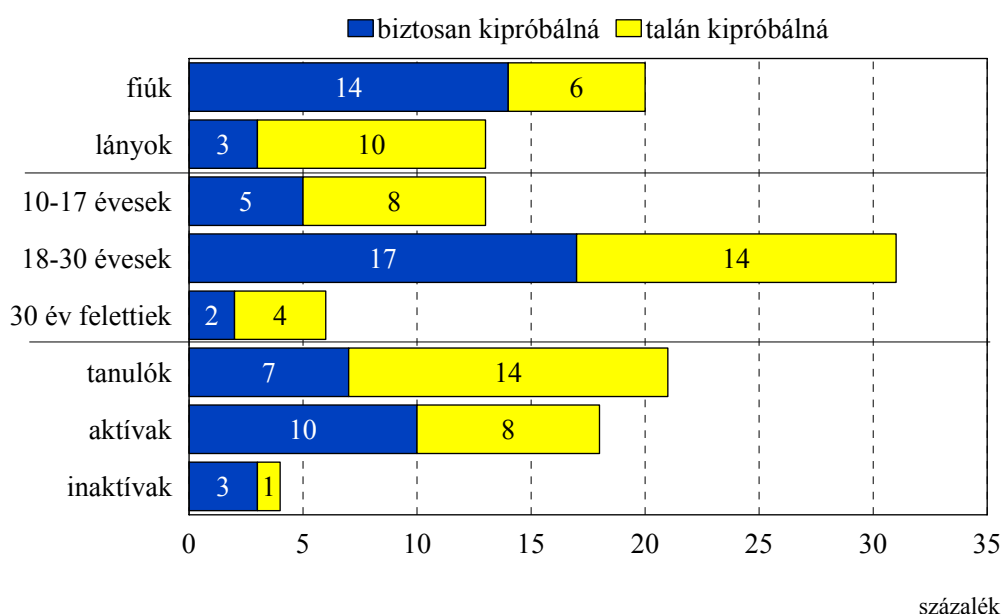
Számos kábító hatású gyógyszer van kereskedelmi forgalomban, mely alkalmas arra, hogy nem orvosi céllal fogyasztva visszaélés-szerű gyógyszerhasználat alakuljon ki. A válaszolók 11 százaléka vallotta be, hogy rendszeresen vagy alkalmanként szed nyugtató hatású gyógyszert (orvosi utasítás nélkül). Ez tipikusan a 30 év felettek drogja.

A legális szereknél érthetően sokkal kevésbé elterjedt a tiltott kábítószer fogyasztása, önbevallásuk alapján a plázában megkérdezett 18-30 évesek 9 százaléka próbáló,

11 százaléka alkalmankénti szerhasználó.

Azok, akik még nem próbálták ki a kábítószer, 72 százalékban akkor sem fogyasztanak, ha nem lenne tiltott, illegális cselekedet, egyötödük bizonytalan, s 7 százalékukat egyelőre egyértelműen csak a tilalom tartja vissza a kipróbálástól. Ezek az arányok némileg módosulnak a különböző alcsoportokban, a fiúk, a 18-30 éves fiatal felnőttek és a tanulók körében a legmagasabb azok aránya, akik kipróbálnák a kábítószer fogyasztását, ha nem lenne tiltott.

Kipróbálná a kábítószer, ha nem lenne tiltott a fogyasztása?

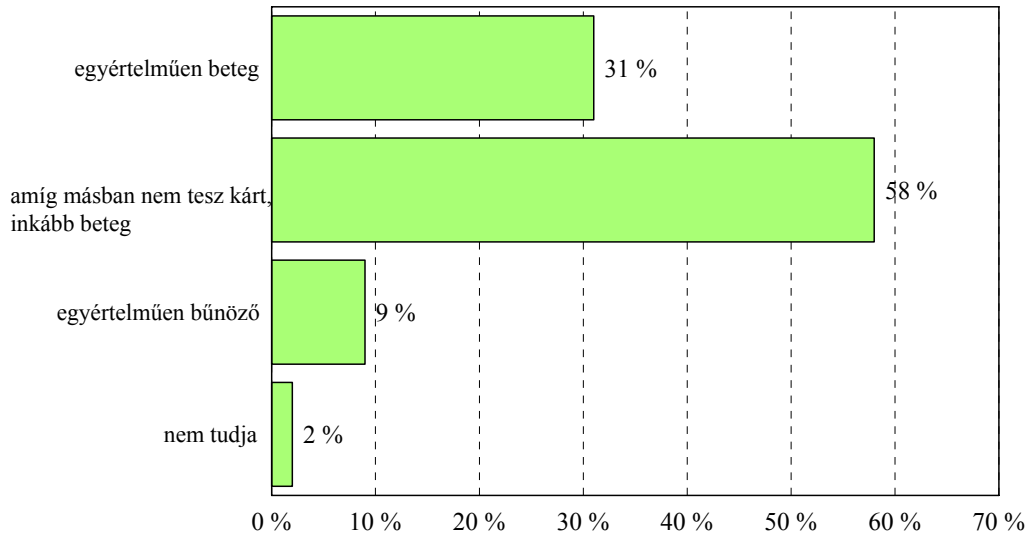

Abban meglehetősen nagy egyetértés van, hogy a drogjelenség komoly társadalmi problémának tekinthető. Nem mindegy azonban, hogy a kábítószer-fogyasztást milyen közegben élik meg az emberek. A következő kérdés, amit feltettünk arra vonatkozott, hogy a kábítószer fogyasztót inkább beteg embernek vagy inkább bűnözőnek kell-e tekinteni. A két szélsőséges álláspont mellett felkínáltunk egy átmenetet is: amíg magában tesz kárt, addig beteg, de ha már másban is, akkor bűnöző. Miután a szélsőségek felé csak kevesen hajlanak, többségben vannak a köztes álláspont képviselői.

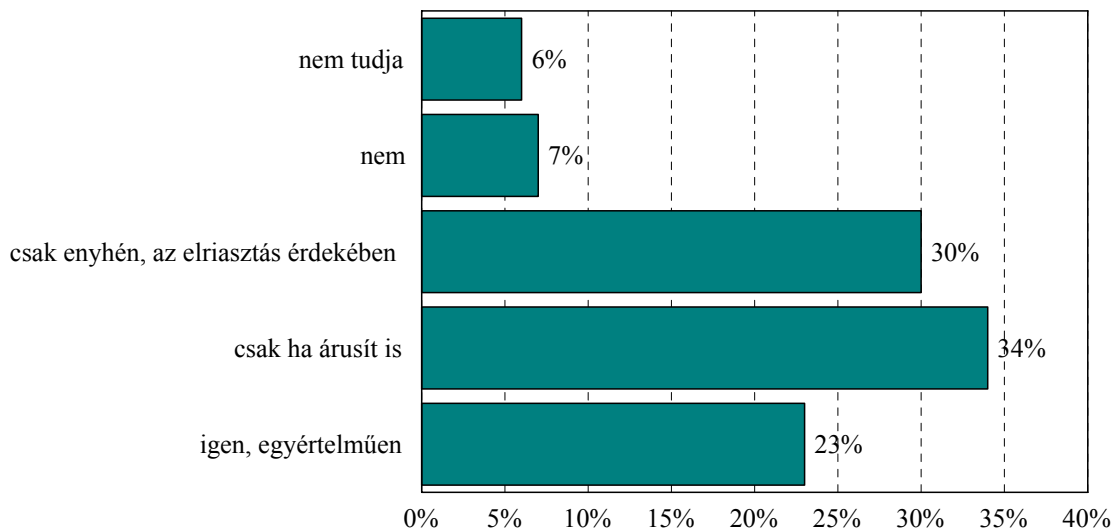
A nők jobban hajlanak arra, hogy a kábítószer-fogyasztók egyértelműen betegek, bármit is követnek el. Életkor szerint a 30 év feletti vélekednek a legszélsőségesebben, körükben van a legtöbb olyan válaszadó, aki egyértelműen betegnek és a legtöbb olyan, aki egyértelműen bűnözőnek tartja a kábítószer-fogyasztókat.

A kábítószer fogyasztó...

Kell-e büntetni a fogyasztókat?

Feltettük a kérdést, hogy kell-e büntetni a fogyasztókat. Itt a relatív többség arra voksolt, hogy igen, de csak akkor, ha a saját adag megszerzéséért már árusít is drogot, de azért igencsak megosztottak voltak a vélemények. A 18 éven aluliak körében az átlagnál nagyobb azok aránya, akik a kábítószer fogyasztását nem büntetnék, a 18-30 évesek

elsősorban az árusító fogyasztókat büntetnék, az ennél idősebbek pedig azért büntetnének enyhén, hogy az érintettek a jövőben visszariadjanak az önpusztítástól.

A kábítószer-fogyasztók (bármennyien is vannak) minden bizonnyal aktívan jelen vannak a kérdőívre válaszoló „pláza látogatók” hétköznapi életében. A társadalmi háttér tekintetében 15 kérdést tettünk fel nekik a drogosokkal kapcsolatos viselkedésről, a drogkérdés kezeléséről. A kérdések közt voltak a jelenlegi társadalmi környezetre vonatkozó itemek és olyanok is, amelyek már részben az attitűdöket tártak fel a drogosokkal szemben.

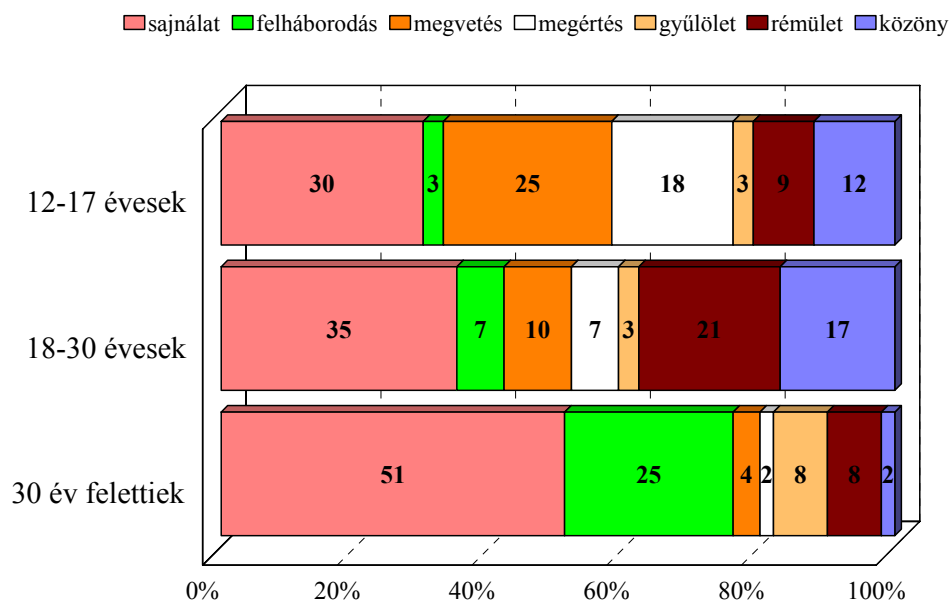
Abban meglehetősen nagy volt az egyetértés, hogy a drogozás veszélyesebb, mint az alkohol vagy a cigaretta, illetve bármilyen rossz helyzetbe kerül is valaki, a drog nem megoldás. Ebben a környezetben erős volt az a vélemény, hogy a könnyű drogok legalizálása csak növelné a fogyasztást, illetve, akinek szilárd hite van, az nem nyúl kábítószerhez. Az életkor mentén három – egymással összefüggő állítás esetében mutatható ki komolyabb eltérés, a fiatalok inkább elfogadják, míg az idősebbek elutasítják azt, hogy minden kultúrának megvannak a kábítószerei, csak tudni kell használni azokat, hogy a drogokat már úgysem lehet visszaszorítani, illetve, hogy a drog olyan, mint a korábbi nemzedékeknek az alkohol.

Mennyire ért egyet az alábbi véleményekkel?

	Pontszám százfokú skálán
A drogozás sokkal veszélyesebb, mint az alkohol vagy a cigaretta.	83
Bármilyen rossz helyzetbe is kerül valaki, a drog nem megoldás.	77
A könnyű drogok legalizálása csak növelné a fogyasztást.	73
Akinek szilárd hite van, az nem nyúl kábítószerhez.	72
Nem a kábítószeres fiatalok a bűnösök, hanem a terjesztők.	66
Keményen kell büntetni a fogyasztókat is, mert csak így lehet visszaszorítani a drogozást.	63
Ha valaki csak a könnyű drogot próbálja ki, akkor sincs már visszaút.	54
A drog olyan, mint a korábbi nemzedékeknek az alkohol.	49
Minden kultúrának megvannak a kábítószerei, csak tudni kell használni azokat.	48
A drogokat már úgysem lehet visszaszorítani.	45
Meg lehet érteni, hogy a kilátástalan helyzetben lévő fiatalok a drog felé fordulnak.	34
Csak az igazán kemény drogot nem szabad kipróbálni.	33
Ha legalizálnák a könnyű drogokat, vissza lehetne szorítani a drogkereskedelmet.	30
A drogozás része a modern szórakozásnak.	29
Felesleges annyi pénzt költeni elvonó-kúrákra, a drogosok megérdemlik a sorsukat.	24

(0=egyáltalán nem ért egyet, 100=teljesen egyetért)

A legjellemzőbb érzés a kábítószerfüggőkkel kapcsolatban

Az emberek kábítószer-fogyasztáshoz történő hozzáállását alapvetően meghatározzák a droggal, drogfogyasztókkal kapcsolatos attitűdjeik. A válaszadók többsége leginkább sajnálatot érez velük szemben, emellett a 12-17 évesek inkább megvetést illetve megértést, a 18-30 évesek rémületet és közönyt, a 30 év felettek pedig felháborodást éreznek a drogfüggők iránt.

(Az elemzést készítette: Domokos Tamás, Echo Oktatókutató Műhely)